

Rada
Evropské unie

Brusel 3. března 2022
(OR. en)

6784/22

POLCOM 7
COMER 26
WTO 32

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	1. března 2022
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie

Č. dok. Komise:	COM(2022) 74 final
Předmět:	ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Přezkum oblasti působnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 654/2014 ze dne 15. května 2014

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2022) 74 final.

Příloha: COM(2022) 74 final

V Bruselu dne 1.3.2022
COM(2022) 74 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**Přezkum oblasti působnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 654/2014 ze dne
15. května 2014**

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Přezkum oblasti působnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 654/2014 ze dne 15. května 2014

1. ÚVOD

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 654/2014 ze dne 15. května 2014 (dále jen „nařízení o prosazování pravidel“) stanoví pravidla a postupy pro účinný a včasný výkon práv Unie podle mezinárodních obchodních dohod s cílem chránit hospodářské zájmy Unie.¹ V roce 2021 byla oblast působnosti nařízení o prosazování pravidel aktualizována s cílem poskytnout další možnosti, jak může Unie čelit stávajícím výzvám, a zvýšit účinnost a soudržnost nařízení.²

V současné době nařízení o prosazování pravidel umožňuje Unii pozastavit nebo odvolat koncese nebo jiné závazky vyplývající z Dohody Světové obchodní organizace (WTO) a dalších mezinárodních obchodních dohod EU v následujících situacích:

- za účelem prosazení práv Unie vyplývajících z obchodní dohody, pokud je tato dohoda porušena třetí zemí, a to buď v důsledku pro Unii příznivého výsledku obchodního sporu, nebo pokud je pokus Unie o dosažení závazného řešení obchodního sporu neúspěšný z důvodů, za které Unie nenese odpovědnost, a
- za účelem vyvážení závazků Unie vyplývajících z obchodní dohody a v souladu s ní, pokud třetí země zavedou ochranné opatření nebo jednostranně změní celní koncese nebo závazky v oblasti služeb, z nichž má Unie prospěch.

Nařízení o prosazování pravidel zmocňuje Komisi, aby za těchto okolností přijímala, měnila, pozastavovala a rušila opatření obchodní politiky. Před nedávnou změnou nařízení o prosazování pravidel zahrnovala opatření obchodní politiky, která bylo možné přijímat prostřednictvím prováděcích aktů, pouze opatření týkající se obchodu se zbožím a přístupu k veřejným zakázkám. Změna z roku 2021 tyto pravomoci rozšířila tak, aby zahrnovaly opatření týkající se obchodu službami a některých obchodních aspektů práv k duševnímu vlastnictví. Komise přijímá prováděcí nařízení na základě přezkumného postupu a případně na základě sběru informací od příslušných zúčastněných stran.

2. POŽADAVEK PŘEZKUMU

Článek 10 nařízení o prosazování pravidel stanoví, že Komise přezkoumá oblast působnosti nařízení, zejména s ohledem na opatření obchodní politiky, která mohou být přijata, jakož i na jeho provádění. Přezkum by se měl zaměřit také na další opatření

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 654/2014 ze dne 15. května 2014 o výkonu práv Unie za účelem uplatňování a prosazování pravidel mezinárodního obchodu (Úř. věst. L 189, 27.6.2014, s. 50).

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/167 ze dne 10. února 2021, kterým se mění nařízení (EU) č. 654/2014 o výkonu práv Unie za účelem uplatňování a prosazování pravidel mezinárodního obchodu (Úř. věst. L 49, 12.2.2021, s. 1).

obchodní politiky, kterými se pozastavují koncese nebo jiné povinnosti v oblasti obchodních aspektů práv k duševnímu vlastnictví.

Přezkum má být proveden nejpozději do jednoho roku od 13. února 2021 a Komise má o jeho výsledcích informovat Evropský parlament a Radu.

Předchozí přezkumy nařízení proběhly v letech 2017 a 2019.³

Období, které je předmětem tohoto přezkumu, pokrývá období následující po posledním přezkumu (2019), tj. od prosince 2019 do současnosti. Pokud jde o změnu z roku 2021, období přezkumu trvá od 13. února 2021 (datum vstupu změny v platnost) do současnosti.

3. PŘEZKUM OBLASTI PŮSOBNOSTI, OPATŘENÍ OBCHODNÍ POLITIKY A PROVÁDĚNÍ NAŘÍZENÍ O PROSAZOVÁNÍ PRAVIDEL

3.1 Oblast působnosti nařízení

Článek 3 nařízení o prosazování pravidel stanoví konkrétní situace, v nichž se nařízení o prosazování pravidel použije a v nichž může Unie reagovat prostřednictvím opatření obchodní politiky. Změnou z roku 2021 byla původní oblast působnosti doplněna o další situace, jak je uvedeno níže.

3.1.1 Ustanovení čl. 3 písm. a) a b): v důsledku konečného rozhodnutí obchodního sporu ve prospěch Unie

Nařízení o prosazování pravidel se použije v případech, kdy řízení o řešení sporů v rámci WTO (čl. 3 písm. a)) nebo v souvislosti s jinými mezinárodními obchodními dohodami (čl. 3 písm. b)) vyústilo v závazné konečné rozhodnutí o obchodním sporu a zakládá právo Unie na prosazování pravidel z důvodu jejich neprovádění žalovanou stranou. Nařízení o prosazování pravidel je tedy použitelné po konečném vyřešení sporu ve prospěch Unie.

V období, které je předmětem přezkumu, bylo nařízení o prosazování pravidel v takové situaci použito jednou. V roce 2020 zavedla Unie opatření obchodní politiky na dovoz některých výrobků pocházejících ze Spojených států jako donucovací opatření v souvislosti s rozhodovaným sporem WTO o subvencích pro výrobce letadel Boeing.⁴ Opatření byla zavedena v návaznosti na přijetí zprávy Odvolacího orgánu, která v dubnu 2019 potvrdila, že Spojené státy nedodržují pravidla ve sporu WTO, a v návaznosti na výsledek arbitráže WTO o výši protioopatření. Zpráva Odvolacího orgánu potvrdila, že subvence Spojených států pro společnost Boeing nadále způsobují společnosti Airbus významnou újmu.

³ ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Přezkum oblasti působnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 654/2014 ze dne 15. května 2014, [COM/2019/639 final](#); ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Prvotní přezkum působnosti nařízení o prosazování, [COM/2017/0373 final](#).

⁴ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1646 ze dne 7. listopadu 2020 o opatřeních obchodní politiky týkajících se některých výrobků ze Spojených států amerických v návaznosti na vyřešení obchodního sporu podle Ujednání Světové obchodní organizace o řešení sporů (Úř. věst. L 373, 9.11.2020, s. 1); Spojené státy – Opatření ovlivňující obchod s velkými civilními letadly – druhá stížnost (DS353).

Pro účely zavedení protiopatření provedla Komise v rámci nařízení o prosazování pravidel sběr informací o předběžném seznamu výrobků ze Spojených států, u nichž by Unie mohla přijmout protiopatření.⁵

V červenci 2021 Unie pozastavila uplatňování uložených opatření na dobu pěti let.⁶ Cílem pozastavení je umožnit oběma stranám pokračovat v jednáních o realizaci jejich záměrů týkajících se financování, podpory výzkumu a vývoje, jakož i zvláštní podpory pro velká civilní letadla.⁷

Použití nařízení o prosazování pravidel bylo v tomto případě hlavním faktorem, který přispěl k příznivému vývoji případu. Teprve po uložení opatření EU na dovoz ze Spojených států, které již zavedly dalekosáhlá donucovací opatření proti Unii na základě sporu v rámci WTO ohledně společnosti Airbus, bylo možné obnovit dostatečnou vyváženost a vzájemnost. Tím se vytvořilo vhodné prostředí pro následnou konstruktivní spolupráci a řešení, kterého bylo nyní dosaženo.

Omezené použití nařízení z důvodů uvedených v čl. 3 písm. a) a b) během období přezkumu lze přičíst procesním fázím probíhajících obchodních sporů. Fáze prosazování je v rámci obchodních sporů velmi pokročilým krokem, k němuž dospěje jen málo případů, neboť většina z nich se vyřeší mnohem dříve.⁸ Zároveň nelze vyloučit, že samotná existence nástroje a možnost výkonu práv Unie v souladu s ním má odrazující účinek na třetí země, neboť snižuje jejich zájem na nedodržování právních předpisů po skončení soudního sporu ve prospěch Unie, nebo dokonce na nedodržování závazků vyplývajících z obchodní dohody jako takové.

3.1.2 Ustanovení čl. 3 písm. aa) a ba): pokud je řešení obchodního sporu blokováno

Tyto důvody byly zavedeny změnou z roku 2021. Jsou podobné důvodům uvedeným v bodě 3.1.1, neboť souvisejí s prosazováním práv EU v rámci obchodních sporů, ale týkají se konkrétně blokování postupu pro řešení sporů.

Nařízení o prosazování pravidel bylo původně navrženo za předpokladu, že je zavedeno plně funkční řízení pro řešení sporů, které vede ke konečnému a závaznému rozhodnutí sporu. V situacích, kdy by protistrana Unie ve sporu nespolupracovala a bránila by postupu vedoucímu ke konečnému a vymahatelnému rozhodnutí, by však nebylo možné dosáhnout cíle nařízení, jímž je chránit zájmy Unie tím, že jí poskytne nástroje nezbytné k účinné a rychlé reakci na protiprávní opatření třetích zemí. K řešení těchto problémů Komise navrhla aktualizaci nařízení o prosazování pravidel a v roce 2021 bylo nařízení změněno.

⁵ Spor v rámci WTO ohledně společnosti Boeing: EU vydává předběžný seznam výrobků z USA, u nichž se uvažuje o protiopatřeních; https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_19_2162.

⁶ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2021/1123 ze dne 8. července 2021, kterým se pozastavují opatření obchodní politiky týkající se některých výrobků ze Spojených států amerických uložená prováděcím nařízením (EU) 2020/1646 v návaznosti na vyřešení obchodního sporu podle Ujednání Světové obchodní organizace o řešení sporů (Úř. věst. L 243, 9.7.2021, s. 43).

⁷ [EU a USA přijímají rozhodné kroky k ukončení sporu ohledně letadel](#).

⁸ Viz [přehled aktivních případů řešení sporů EU](#) ze dne 10. prosince 2021, který je k dispozici na internetových stránkách GŘ pro obchod.

Konkrétní okolnosti použití jsou následující:

- i. Pokud jde o obchodní spory v rámci WTO, nařízení o prosazování pravidel se použije po rozeslání zprávy skupiny odborníků WTO, v níž jsou zcela nebo zčásti potvrzeny nároky Unie, pokud bylo zahájeno odvolací řízení podle článku 17 ujednání WTO o řešení sporů, které však nemůže být ukončeno, protože Odvolací orgán není funkční a třetí země nesouhlasí s prozatímním řešením odvolání pomocí rozhodčího řízení podle článku 25 ujednání WTO o řešení sporů.

Tato změna byla vyvolána situací, kdy Odvolací orgán WTO v současné době nefunguje. Jak je známo, Odvolací orgán WTO v současné době není funkční, protože Spojené státy blokují jmenování nových členů tohoto orgánu. Odvolací orgán WTO nemůže projednávat odvolání podaná od 11. prosince 2019 a stejně tak nemůže projednávat odvolání, která byla podána dříve, ale do začátku roku 2020 nedošlo k jejich ukončení. Proto nastala situace, která Unii umožňuje přijímat opatření k prosazování pravidel ve sporech WTO, které jsou zablokovány v odvolacím řízení, s výjimkou případů, kdy je dohodnut přezkum odvolání podle článku 25 ujednání WTO o řešení sporů.

Tato změna představuje ochranný mechanismus, který doplňuje stávající úsilí Unie o vyřešení krize. Unie vypracovala vícestranné prozatímní ujednání, jehož cílem je co nejvíce kopírovat odvolací mechanismus WTO prostřednictvím rozhodčího řízení stanoveného v článku 25 ujednání WTO o řešení sporů.⁹ Ujednání mimo jiné zachovává závazný dvoustupňový mechanismus WTO pro řešení sporů. K tomuto ujednání, které zůstává otevřené pro ostatní členy na dobrovolné bázi a také *ad hoc* pro účely konkrétních sporů, se připojila řada dalších členů WTO.

- ii. Pokud jde o obchodní spory v rámci jiných obchodních dohod EU, včetně regionálních nebo dvoustranných dohod, nařízení o prosazování pravidel se použije, není-li možné vydat konečné rozhodnutí, protože daná třetí země nepodniká kroky, které jsou pro průběh řízení o řešení sporů nezbytné, včetně nepřiměřených průtahů řízení, které lze považovat za nedostatečnou spolupráci v řízení.

Podobná rizika blokování byla identifikována v rámci přezkumu nařízení o prosazování pravidel v roce 2019. Například v případě, kdy druhá strana nejmenuje rozhodce a není k dispozici žádný záložní nápravný mechanismus, by Unie nemohla získat závazné rozhodnutí, které by bylo možné vymáhat.

Během (relativně krátkého) období přezkumu žádná taková situace, jež by vedla k použití nařízení o prosazování pravidel v platném znění, plně nenastala. Použití pozměněného nástroje se však v některých případech zvažovalo a pouhá pravděpodobnost jeho použití mohla být pro danou třetí zemi nezbytným podnětem k tomu, aby přistoupila na konečné vyřešení sporu v rámci WTO.

V případě probíhajících sporů je tedy absence praxe částečně způsobena tím, že je k dispozici funkční vícestranné prozatímní ujednání a že v ostatních případech se strany mohou *ad hoc* dohodnout na odvolání pomocí rozhodčího řízení. Kromě toho absence

⁹ [Interim appeal arrangement for WTO disputes becomes effective](#) (Prozatímní režim odvolání pro spory v rámci WTO vstupuje v platnost).

aktivní praxe opět souvisí s procesní fází probíhajících sporů, neboť aby se nařízení o prosazování pravidel potenciálně mohlo použít, musí spor dosáhnout určitého stadia.

3.1.3 *Ustanovení čl. 3 písm. c): vyrovnávací opatření v reakci na ochranné opatření třetí země*

Další situace, kdy se nařízení o prosazování pravidel použije, se týká vyrovnávacích opatření, pokud třetí země zavede ochranné opatření a Dohoda WTO o ochranných opatřeních (článek 8) nebo pravidla o ochranných opatřeních v jiných dohodách Unie poskytují Unii právo na vyrovnání.

Nařízení o prosazování pravidel bylo za tímto účelem použito celkem dvakrát, z toho jednou během období přezkumu. První případ se týká reakce Unie na dovozní cla na ocel a hliník uložená Spojenými státy v roce 2018.¹⁰ Druhý případ se týká obdobné reakce Unie na související dovozní cla na výrobky z oceli a hliníku uložená Spojenými státy v roce 2020.¹¹ V obou případech Unie zavedla vyrovnávací opatření v podobě dodatečných dovozních cel na řadu výrobků pocházejících ze Spojených států. Z procesního hlediska trvalo přijetí prováděcích aktů, kterými se ukládají vyrovnávací opatření, v prvním případě přibližně dva měsíce a ve druhém případě jeden měsíc, což je v souladu se lhůtami stanovenými v Dohodě WTO.

Během období přezkumu bylo nařízení o prosazování pravidel použito také později s cílem pozastavit uvedená vyrovnávací opatření, a to dvakrát v roce 2021.¹² Tímto pozastavením se vytvořily podmínky nezbytné k tomu, aby Unie a Spojené státy pokročily v probíhající spolupráci, mimo jiné s cílem zrušit příslušná cla.¹³ V současné době se vyrovnávací opatření neuplatňují.

Nařízení o prosazování pravidel umožnilo Unii rychle reagovat na ochranná opatření Spojených států a ve dvou důležitých případech hájit hospodářské zájmy Unie. Reakce Unie navíc přispěla k trvajícím úsilí o vyřešení hlavní otázky. Pozastavení aktivních vyrovnávacích opatření bylo pro dosažení zrušení celních sazeb Spojených států klíčové. Lze tedy konstatovat, že nařízení o prosazování pravidel se ukázalo jako velmi užitečné a pro Unii bylo významným nástrojem, jak úspěšně řešit cla na ocel a hliník uvalená Spojenými státy.

¹⁰ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/724 ze dne 16. května 2018 o některých opatřeních obchodní politiky týkajících se určitých výrobků pocházejících ze Spojených států amerických (Úř. věst. L 122, 17.5.2018, s. 14) a prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/886 ze dne 20. června 2018 o některých opatřeních obchodní politiky týkajících se určitých výrobků pocházejících ze Spojených států amerických a o změně prováděcího nařízení (EU) 2018/724 (Úř. věst. L 158, 21.6.2018, s. 5).

¹¹ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/502 ze dne 6. dubna 2020 o některých opatřeních obchodní politiky týkajících se určitých výrobků pocházejících ze Spojených států amerických (Úř. věst. L 109, 7.4.2020, s. 10).

¹² Prováděcí nařízení Komise (EU) 2021/866 ze dne 28. května 2021, kterým se pozastavují opatření obchodní politiky týkající se určitých výrobků pocházejících ze Spojených států amerických uložená prováděcím nařízením (EU) 2018/886 (Úř. věst. L 190, 31.5.2021, s. 94); prováděcí nařízení Komise (EU) 2021/2083 ze dne 26. listopadu 2021, kterým se pozastavují opatření obchodní politiky týkající se určitých výrobků pocházejících ze Spojených států amerických uložená prováděcími nařízeními (EU) 2018/886 a (EU) 2020/502 (Úř. věst. L 426, 29.11.2021, s. 41).

¹³ [Společné prohlášení EU a USA ze dne 31. října 2021](#); [prohlášení Evropské unie ze dne 31. října 2021](#).

3.1.4 Ustanovení čl. 3 písm. d): změna koncesí nebo závazků

Poslední situací, kdy lze nařízení o prosazování pravidel použít, jsou případy jednostranné změny koncesí podle článku XXVIII Všeobecné dohody o clech a obchodu z roku 1994 (GATT 1994) nebo závazků podle článku XXI Všeobecné dohody o obchodu službami (GATS) ze strany člena WTO, pokud nebylo sjednáno žádné kompenzační vyrovnání, co se týče zboží, a pokud kompenzační vyrovnání nebylo provedeno v souladu se závěry rozhodčího řízení podle článku XXI GATS, co se týče služeb.

Původně bylo nařízení o prosazování pravidel použitelné pouze v situacích týkajících se článku XXVIII dohody GATT 1994. Změnou z roku 2021 bylo toto ustanovení doplněno o situace týkající se článku XXI dohody GATS. Vzhledem k podobnostem mezi těmito dvěma typy situací je uvedené doplnění logické a odůvodněné.

Během období přezkumu k žádnému takovému případu nedošlo. Neobjevily se ani informace o tom, že by některý člen WTO měl v úmyslu změnit koncese nebo závazky, aniž by se zapojil do jednání o vyrovnávacích úpravách. Nařízení má pravděpodobně odrazující účinek, neboť jeho samotná existence ukazuje, že Unie je připravena a dobře vybavena k tomu, aby účinně využila svých práv na obnovení rovnováhy podle těchto ustanovení.

3.2 Opatření obchodní politiky

Článek 5 nařízení o prosazování pravidel uvádí seznam možných opatření obchodní politiky, která může Unie použít v situacích uvedených v bodě 3.1. Původní seznam uvádí následující:

- a) *ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. a): pozastavení celních koncesí a uložení nových nebo zvýšených cel;*
- b) *ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. b): zavedení nebo zvýšení množstevních omezení dovozu nebo vývozu zboží a*
- c) *ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. c): pozastavení koncesí v oblasti veřejných zakázek.*

Změna z roku 2021 rozšiřuje seznam o následující položky:

- a) *Ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. ba): pozastavení povinností týkajících se obchodu službami a uložení omezení obchodu službami;* tyto kroky podléhají povinnému stanovení pořadí dle důležitosti. Komise by měla projít každou kategorií a dojít k závěru, že opatření nejsou možná, než přejde k další kategorii. První kategorií jsou služby, které vyžadují povolení na úrovni Unie. Druhou kategorií jsou ty, u nichž existuje rozsáhlá právní úprava Unie. Třetí kategorií jsou služby, u nichž sběr informací prokázal nejmenší interferenci s vnitrostátními právními předpisy.
- b) *Ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. bb): pozastavení závazků týkajících se obchodních aspektů práv k duševnímu vlastnictví udělených orgánem nebo agenturou Unie a s platností pro celou Unii a uložení omezení na ochranu těchto práv k duševnímu vlastnictví nebo jejich komerční využívání ve vztahu k nositelům práv, kteří jsou státními příslušníky dotčené třetí země.* Tato škála možností do značné míry odpovídá prvnímu kroku v pořadí použitelnému na služby.

Dostupnost opatření týkajících se služeb a práv duševního vlastnictví od února 2021 představuje pro tento nástroj významné zlepšení a zvyšuje schopnost Unie prosazovat svá práva vyplývající z obchodních dohod hned v několika ohledech:

- zvyšuje účinnost nástroje na prosazování pravidel, mimo jiné díky svému významnému odrazujícimu účinku na protiprávní jednání třetích zemí,
- odpovídá potřebám moderního hospodářství založeného na znalostech,
- je v souladu s významem služeb a práv duševního vlastnictví v mezinárodním obchodu,
- zvyšuje důvěryhodnost Unie při vyjednávání o ochraně nositelů práv v zahraničí,
- dokazuje, že Unie je odhodlána v plném rozsahu uplatňovat práva, která jí náleží podle obchodních dohod, mimo jiné tím, že zvyšuje účinnost prosazování závazků prostřednictvím křížových odvetných opatření.

Všechny tři případy použití nařízení o prosazování pravidel, včetně v rámci období přezkumu, zahrnovaly opatření obchodní politiky v podobě dodatečných cel na dovoz zboží do Unie. Opatření byla přiměřená a odpovídala újmě způsobené příslušnými opatřeními třetí země (v tomto případě Spojených států). Ukázalo se, že použití dovozních cel účinně ovlivnilo ekonomiku Spojených států a bylo faktorem, který je po čase přiměl ke změně opatření. V důsledku toho jsou v současné době veškerá opatření podle nařízení o prosazování pravidel pozastavena, neboť opatření Spojených států nejsou uplatňována jako dříve.

Během období přezkumu nebyla využita žádná z dalších možností podle článku 5. Je tomu tak částečně proto, že od změny z roku 2021, která tyto možnosti zavedla, uplynulo relativně krátké období. Kromě toho je, jak již bylo uvedeno, uplatňování dovozních cel na zboží účinné. Současně se během období přezkumu neřešila otázka křížových odvetných opatření¹⁴, která by mohla vést k úvahám o protiopatřeních nad rámec zboží, například v oblasti obchodu službami nebo práv duševního vlastnictví. V případě společnosti Boeing se opatření Spojených států, která vyvolala protiopatření Unie, týkala zboží podle Dohody WTO a Unie mohla účinně reagovat prostřednictvím opatření zaměřených na zboží. V případech ochranných opatření WTO by jí nebylo umožněno reagovat na pozastavení závazků podle Všeobecné dohody WTO o clech a obchodu prostřednictvím jiných opatření, než jsou opatření přijatá v souvislosti se zbožím. Zbývající možnosti podle článku 5 nařízení o prosazování pravidel jsou proto zatím nevyzkoušené, ale je možné je využít v budoucnu.

Další rozšíření opatření v oblasti obchodních aspektů práv k duševnímu vlastnictví

Rozšíření působnosti možných opatření v oblasti obchodních aspektů práv k duševnímu vlastnictví v roce 2021 lze v zásadě považovat za významné, ale jeho rozsah je omezený. Stanoví opatření pro prosazování pravidel ve formě omezení ochrany nebo využívání práv duševního vlastnictví pro obchodní účely, která jsou udělována orgánem nebo agenturou Unie a jsou platná v celé Unii, ve vztahu k nositelům práv, kteří jsou státními příslušníky dotčené třetí země. Tento rozsah do značné míry odpovídá prvnímu kroku v pořadí použitelném pro opatření v oblasti obchodu službami. V praxi se aktuálně může

¹⁴ Článek 22 Ujednání o řešení sporů WTO.

vztahovat na zeměpisná označení, ochranné známky EU, průmyslové vzory EU a odrůdy rostlin. Nestanoví však žádný postup pro prosazování pravidel v podobě opatření týkajících se například patentů a autorských práv.

Podle současného stanoviska Komise nebrání dalšímu rozšíření žádné právní ani technické překážky, a navíc by bylo obecně prospěšné. Zvýšilo by účinnost a důvěryhodnost nástroje pro prosazování pravidel, protože by rozšířilo počet situací, kdy by Unie mohla účinně vymáhat svá práva, pokud třetí země poruší ochranu duševního vlastnictví zakotvenou v dohodě EU, a možnost podniknout takové kroky v rámci mezinárodního práva je již stanovena. V případě, že by třetí země porušila dohodnutou ochranu, by ji rozšíření dále přimělo k jejímu dodržování.

Opatření, která přesahují současnou oblast působnosti nařízení o prosazování pravidel, byla navíc zúčastněnými stranami obecně hodnocena kladně. Během veřejné konzultace týkající se návrhu Komise na nástroj proti nátlaku¹⁵ byly zúčastněné strany konkrétně dotázány na další opatření v oblasti obchodních aspektů práv k duševnímu vlastnictví. Poukázaly sice na citlivé otázky (obavy z vedlejších škod způsobených podnikům v EU), ale zároveň uznaly potenciální přínosy (zvýšení účinnosti a důvěryhodnosti).

Komise ponechává otevřenou možnost předložit v budoucnu legislativní návrh na aktualizaci nařízení o prosazování pravidel v tomto a případně dalších aspektech. Vzhledem k tomu, že k poslední změně nařízení došlo teprve nedávno, nepovažuje se v této fázi legislativní návrh za vhodný.

Při zvažování dalšího budoucího rozšíření nařízení o prosazování pravidel by mohl mít význam nedávný návrh nástroje proti nátlaku, jakož i zvláštní legislativní akt pro prosazování dohody o obchodu a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím, který se Komise zavázala navrhnout Radě a Evropskému parlamentu.

Komise zároveň považuje za důležité pokračovat v monitorování a přezkumu dostupných opatření a jejich užitečnosti. Přezkum by měl vycházet z činnosti EU v oblasti řešení sporů, budoucích případů uplatnění nařízení a z dalšího vývoje, který může mít dopad na účinnost nařízení o prosazování pravidel v širším kontextu.

3.3 Provádění

Z procesního hlediska se nařízení ukázalo jako vhodný a dostatečně pružný nástroj. Při jeho použití Unie dokázala reagovat včas a přiměřeně. V letech 2018 a 2020 umožnilo Unii reagovat ve velmi krátkých lhůtách pro zavedení a výkon práv na obnovení rovnováhy podle Dohody WTO. V roce 2021 rovněž dvakrát podpořilo rychlá a účinná opatření v případech, které byly odůvodněny naléhavostí záležitosti spočívající v pozastavení probíhajících opatření obchodní politiky.

4. ZÁVĚR

Nařízení o prosazování pravidel bylo dosud použito pouze v několika případech, a to jak k zavedení opatření v reakci na ochranná opatření a k jejich prosazování, tak i k pozastavení těchto opatření. Splnilo své cíle v oblasti ochrany hospodářských zájmů Unie a ukázalo se, že je nezbytným a vhodným nástrojem, jak za daných okolností

¹⁵ [Podrobné výsledky veřejné konzultace; „Towards an EU anti-coercion instrument“](#) (Na cestě k nástroji EU proti nátlaku).

reagovat na jednání třetích zemí. I když má nařízení omezený rozsah, praxe ukázala, že Unie je schopna reagovat rychle, účinně a rozhodně a přinést pozitivní výsledky. Komise se domnívá, že kromě dosavadního omezeného rozsahu použitelnosti nařízení v konkrétních případech má pozitivní dopad a odrazující účinek již samotná existence tohoto nástroje pro prosazování. Vysílá totiž jasný signál o schopnosti Unie účinně prosazovat svá práva podle obchodních dohod nebo v případě jejich porušení. Může se tedy stát, že k tomu, aby se prokázalo, že je tento nástroj skutečně účinný, není třeba jej používat často, protože už samotná možnost jeho použití přináší výsledky.

Komise bude celkové využívání a užitečnost nařízení o prosazování pravidel i nadále monitorovat. Ponechává otevřenou možnost další aktualizace dostupných opatření obchodní politiky nebo situací, které by mohly vyvolat jejich uplatnění.